

DET KÆRLIGE MØDESTED MELLEM KVANTITATIVE OG KVALITATIVE FORSKERE BLIVER IKKE OVERRENDT

Kvalitative og kvantitative forskere er ikke slyngveninder. Faktisk frastøder de hinanden. Adjunkt **Jens Bruun** fra Institut for Pædagogisk Filosofi vurderer muligheder for, at sød musik kan opstå mellem traditionelt fjendtlige forskere.

* Dekan Lars Qvortrup slår for tiden til lyd for, at "pædagogisk forskning ikke skal være enten-eller, men både-og. Både kvalitativ og kvantitativ, både videnskabsfunderet med test og evalueringer og erfaringsbaseret".

Ønsket om sammenkoblingen af det kvalitative og det kvantitative (herefter K+K) knytter sig til tidens evidens-diskurs, hvor Qvortrup i forskellige sammenhænge har peget på dobbeltheden af det engelske evidence og det franske évidence. Med Qvortrups ikke uelegante formulering lyder forskellen sådan her: "Det ene sted - som 'evidence' - konnoterer det tal, naturvidenskab, kausalitet. Når noget er evidenti, er det sandt i forhold til høj-formaliserede sandhedskriterier. Det andet sted - som 'évidence' - konnoterer det erfaringer og sædvane. Når noget er evidenti, er det selvfølgelig". For Qvortrup er K+K problematikken endvidere relateret til en bestemt type af produkt, hvor den kvalitative forskning angiveligt ikke er leveringsdygtig. Som det hedder: "det er meget karakteristisk, at der på DPU i alt overvejende grad har været kvalitativ forskning, som har haft ambitioner om at være beskrivende. Men den har metodisk set ikke kunnet være generaliserende". Samtidig med ønsket om mere generalisering slår Qvortrup fast, at "et af de problemer, vi skal forholde os til, er, at evidence og évidence gøres til hinandens fjender".

Hvis vi ser ud i DPU's omverden, så er det værd at bemærke, at K+K – under betegnelsen "Mixed Methods" – er ved at etablere sig internationalt som et nyt pragmatisk paradigme. Så lad os lige rekapitulere, hvad det er, der søges forbrødt i tidens *pragmatik* og tidens *evidenskrav*.

Ganske ofte italesættes forholdet mellem K+K alene som en *metodediskussion*. Den begavede kommentar hertil er typisk, at der under metodediskussionen ligger en mere grundlæggende epistemologisk og ontologisk diskussion gemt. Dette peger på, at K+K diskussionen ikke kun kan tages som en metodediskussion, der gør det kvalitative og det kvantitative til et kombinationsproblem. For det berører også *forskning*, hvilket bringer et integrationsproblem på banen. Forholdet mellem K og K stilles typisk som en lang række modsætningspar:

Kvantitativ	Kvalitativ
Spørgeskema	Case
Præcision	Følsomhed
Bredde	Dybde
Det normale	Det typiske
Systematik	Fleksibilitet
Gentagelig	Situationel
Universel	Kontekstuel
Forklaring	Forståelse
Realistisk	Hermeneutisk
Det repræsentative	Det individuelle
Objektiv	Subjektiv
Numerisk	Kategorial
Generel	Unik
At måle	At konstruere
Årsagssammenhæng	Interaktion
Lovmæssig	Kontingent
Værdifri	Normativ
Gentagelig	Singulær
Deduktion	Induktion

Disse modsætninger har det som bekendt med at dele vandene, da det er vanskeligt at befinde sig på begge sider samtidig, selv om det *netop ikke* altid er umuligt. Og diskussionerne og ambitionerne i forholdet mellem det kvantitative og det kvalitative kan gøres endnu mere komplekse, fordi modsætningerne kan udspille sig på mange niveauer af forskningsprocessen. For eksempel i forhold til:

Dataformen	(kategoriale og numeriske)
Dataindsamlingen	(deltagerobservation og spørgeskema)
Argumentationsformen	(induktion og deduktion)
Analysen	(fortolkning og forklaring)
Ontologien	(konstruktivisme og objektivisme)
Epistemologien	(konstruktivisme og objektivisme)
Omfangsløkket	(ideografisk og nomotetisk)

Med andre ord er K+K langt fra en entydig affære, men kan foregå på forskellige niveauer og måder, hvor mulighederne for kombination eller integration er forskellige. Et forsøg på at integrere K+K på et givent niveau vil således ofte medføre, at hele modsætningsrækken følger med. Det er således svært at isolere K+K *forsknings*problematikken til afgrænsede dele.

Grundspørgsmålet for refleksionen over K+K forskning er under alle omstændigheder, om den har en eller anden slags synergieffekt. Altså om forskningsresultatet af en K+K undersøgelse er mere end summen af de respektive kvantitative eller kvalitative undersøgelser. En kortlægning af området konkluderer, at K+K forskning modsat ambitionen og tankegangen oftest blot er en mekanisk kombination af de to typer, men at en egentlig integration stort set ikke er eksisterende. Det hænger sammen med, at K+K projekter angiveligt næsten aldrig reflekterer over forholdet mellem epistemologi og ontologi, men alene kombinerer *metoder*. K+K *forskning* er i praksis et uopdyrket land. Det hænger givetvis sammen med, at den

traditionelle skillelinje - tænkt traditionelt - ikke rigtig lader sig overskride.

Vejen frem forekommer altså vanskelig, men måske kan man finde en vejviser for K+K i den kvantitative lejrns gamle hovedborg. I artiklen "Hvad er evidens i uddannelser og i professioner?" indleder professor Peter Allerup med at citere Georg Rasch for at have sagt, at alle undersøgelser *dybest set* er kvalitative. Provokerende sagt eller ej, så er det interessant, at netop Rasch havde det synspunkt, da hans statistiske teori har stor indflydelse på de kvantitative metoder i disse års internationale komparative undersøgelser som PISA, der tager former efter Rasch-skalaerne. Paradoksalt nok får vi ifølge Rasch dybest set kun *mere kvalitativt* ved at arbejde mere kvantitativt. Uden at gøre mig alt for klog på Rasch så kan man pege på, at den kvantitative forskning altid beror på en *kvantificering* af noget *kvalitativt*. Der skal med andre ord konstrueres en numerisk målestok som forudsætning for, at man overhovedet kan tale om at måle 'noget'. I den forbindelse kan man blot pege på, at de bedst fungerende *kvantificerede* baggrundsvariable, såsom 'antal bøger hjemme' eller 'antal års erfaring', netop fungerer så godt statistisk, fordi den kvantitative enhed er en *kvantificeret* størrelse, der dybest set er kvalitativ. Det er eksempelvis evident på den franske facon, at det ikke handler om bøgernes antal i sig selv, men om en grad af belæsthed.

I al sin banalitet forekommer det med andre ord nærliggende at gøre opmærksom på, at statistik kan anskues som en konstruktion. Og principielt vel også betragter sig selv som en konstruktion. I et sådant perspektiv er problemet vel egentlig 'kun', at statistik oftest *anvendes*, som om den er årsagsforklarende, det vil sige som en objektiv metode med en realistisk lovmæssig ontologi. Det er ikke nødvendigvis statistikkens skyld, men den i princippet induktive – kvalitative – statistik fortolkes ud fra den banale misforståelse, at når man måler noget med en objektiv metode, så måler man et Noget validt. Derved sker en fejlslutning fra metode til ontologi, fra induktion til deduktion. Man kunne sikkert komme langt i K+K integrationen, hvis misbrugerne ville indrømme, at de i statistisk forstand reliable skalaers *latente* variabel svarer til den kvalitative forsknings analytiske objekt, hvorfor validiteten principielt *altid* står til diskussion. Det er blot en vanskelig sygdomserkendelse for misbrugerne, da omfangslogikken jo så bliver mindre. Og det er et problem, når omfangslogikken er målet. For dem som forstår evidens på den franske måde, er påberåbelsen af det evidente – på den anden siden af kanalen – i sig selv ideologisk, hvilket kendes fra den almindelige folkelige visdom, at statistik kan misbruges til hvad som helst.

I parentes bemærket kan de klassiske kvantitative dyder om objektivitet, gentagelighed, reliabilitet og validitet dog udmærket stå tilbage som aspekter af en forskningsethos også for en ikke-essentialistisk forskning. Selv om dyderne udgør umulige idealer, kan de ikke desto mindre stadigvæk fungere som idealer.

Når det er en ide at henvise til Rasch, så er det, fordi han med indrømmelsen af, at alt "*dybest set*" er kvalitativt, kan beregne sandsynligheden for, at den stokastiske forskningsvariabel i form af hændelsen K+K forskning vil forekomme som værende lig nul

ganget med uendelig mange tilfælde. Eller udtrykt anderledes: $P(X = K+K) = 0 \times \infty$. Man skal så blot erindre sig, at sandsynligheden for K+K's udbredelse afhænger af normalfordelingen af aftagergruppernes behov og af DPU's behov for at imødekomme sin omverden hurtigt og fleksibelt. Og hvis aftagerne ønsker en kombination af K+K, ja så vil K+K – om ikke i virkeligheden så i det mindste som virkelig diskursiv konstruktion – naturligvis forekomme i rigt mål.

Som sagt knytter forestillingen om K+K forskning sig ofte til en ide om, at der må kunne opstå en synergisk situation, fordi der jo samtidig kommer *mere* kvantitet og *mere* kvalitet. Imidlertid er pointen med ovenstående betragtninger, at man med fordel kan konstruere mødestedet for K+K ved at revurdere omfangslogikken.

Et bud kan være, at K+K kan finde sted i en praksis, som er såvel *mindre* kvalitativ som *mindre* kvantitativ. Noget sådant fordrer, at man omfangslogisk både afstår fra 'den totale objektivitet', der opstår ved at koble essentialistisk epistemologi med essentialistisk ontologi. Desuden skal man afstå fra 'den totale subjektivitet', der opstår ved at koble konstruktivistisk epistemologi med konstruktivistisk ontologi. Mulighedsfeltet skulle så være en forskningspraksis, hvor omfangslogikken befinder sig i det mellemværende, der kan opstå ved på den ene side at anskue det individuelle *som mere end* individuelt, nemlig som det sædvanlige eller typiske. Og på den anden side ved at anskue den kvantitative generalisering *som mindre end* universel, nemlig som populationsafhængige normalfordelinger – eller som et mellemværende mellem det sociale og det kulturelle.

Den afgørende pointe ved en sådan forskning skulle således være, at den - i og med den besinder sig på en *mindre* omfangslogik og en *mindre* udsigelseskraft - reelt bliver mere troværdig. I princippet er det ikke umuligt, at K+K kan træffes, men et sådant mødested baserer sig altså på en samtidig svækkelse af to af tidens dominerende ideologier: Af individualiseringen på den ene side og af den evidensbaserede generalisering på den anden side. Med andre ord må mødet få karakter af en dobbeltbundet indrømmelse af det kvalitatives kvantitet og det kvantitives kvalitet. Hverken for forskningspolitikken eller for den politiske forskning er det et særlig interessant perspektiv, så mødestedet bliver nok ikke overrendt. ■

JENS BRUUN

Adjunkt ved Institut for Pædagogisk Filosofi, DPU, og tilknyttet DPU's forskningsprogram i socialanalytisk samtidssdiagnose. Han har i de senere år arbejdet med internationale komparative undersøgelser. Blandt andet har han fungeret som projektleder for Danmarks deltagelse i det internationale forskningsprojekt Civic Education Study

WWW | www.dpu.dk/om/jebru

1 <http://www.gymnasieskolen.dk/article.asp?page=2.1801>

2 <http://www.information.dk/153716>

3 Se note 1

4 Se note 2

5 Alan Bryman: Barriers to Integrating Quantitative and Qualitative Research, Vol. 1, Sage Publications 2007

6 <http://cvustork.dk/hvaderevidensiu1055.asp>